

Johanna Sinisalo

Joutsenlaulu

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

© Johanna Sinisalo ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-50054-4

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

Ui merta ne unten,
päin utuista rantaa.
Niit' aallot ne kantaa
kuin kuultoa lunten.
Pois, pois yli aavain
on polttava kaipuu.
Mut vain se, ken vaipuu,
se sävelet saa vain.
Mi helinä ikään
yl' ulapan hiipi?
Vain uupunut siipi,
vain mennyt ei-mikään.

(Otto Manninen: ”Joutsenlaulua”, 1905)

OSA 1

JANE

JANE

Olen syvällä palavan talon sisuksissa.

Esineet, joiden ei ikinä voisi kuvitella syttyvän, ovat liekeissä. Kattilan kahvat työntävät violetteja lipovia kieliä, jääkaapin maali kuplii risareunaisia rakkuloita. Seinien yläosat roihuavat, koska korkeammalla tuli saa vielä kunnolla happea. Alempana matot ja kaiteet ja pöytätasot ja ikkunanpuitteet kytevät sinter-tävin pikkunuolaisuin, ja siitä tiedän, että ympärilläni on oikeas-taan pelkkää myrkkyykaasua, ei enää mitään ihmisen hengitettä-väksi kelpaavaa.

Infrasilmä on kartoittanut pätsissä aavistuksen verran vii-leämmän taskun: komeron. Työnnän tarttumakahvan hehkuvan kuumaan ovenkahvaan ja tempaisen oven auki. Lapsi on vielä hengissä. Hän liikahtaa, mutta taju on poissa; komeroon on pääs-syt tunkeutumaan savukaasuja, onneksi vähemmän kuin tässä muussa helvetissä. Olen paikalla viime hetkellä. Hänen vaat-teensa olisivat kohta alkaneet kyteä kuumuudesta.

Ajatusta nopeammin spatula on jo lapsen alla, kietaisen tulen-kestävän suojapeitteen koko lastin ympärille, vedän käärön hape-tettuun ja lämpöeristettyyn pelastuskapseliin. Alan perääntyä mahdollisimman nopeasti kohti ovea.

Rymähtää, sitä seuraa jyrähdys, ja koko talo tärähtää, kun välikaton palkki romahtaa alas edessäni, sen perässä seuraa kipinäsuihkussa röykkiö roihuavia yläkerran huonekaluja. Vähä-

happisessa tilassa kalusteiden pehmusteista alkaa tupruta piki-mustaa savua enkä näe enää mitään.

Mustuus ja liekit tuntuvat nielevän kaiken, tulen rätinä ja romahtelevien rakenteiden kiihtyvät äänet täyttävät korvani, ja tajuan että alan hermostua ja sen tajuaminen saa minut hermostumaan enemmän.

Aivoissani alkaa hakata *apua minä palan en kestä en kestä*

”Arena. Jane”, sanon ääneen. ”Välrikatto tuli alas. Paluutie tukossa. Visu käytännössä nolla.”

”Näyttääkö kaikuri seinän?” Arena vastaa kysymyksellä.

Tyhmä, tyhmä Jane!

Kaikuri, tietenkin! Avaan kaikuluotainnäkyvän silmäni liikkeellä, näen kiinteiden rakenteiden aavevarjot ja niihin yhdistyviä viliseviä numeroita.

”Lähin seinä yhdeksänkymmentä astetta vasemmalla, etäisyys noin kaksi ja puoli metriä.”

”Menet läpi.”

Apua minä palan en kestä aivoni jankuttavat, mutta tungen äänen jonnekin taustalle, nyt on kyse lapsesta, nyt on vain kiihdytettävä vauhtia ja syöksyttävä päätä pahkaa kohti pyörteilevän tummuuden kätkemää seinää. Tuli ryskyy ja karjuu ympärilläni ja sitten kuuluu aivan erilainen terävä, räiskähtävä rusahdusääni ja näen lentävien pirstaleiden ja pöllyävän tuhkan ja syöksähtelevän savumassan läpi jotakin kirkasta, se on taivas, olen ulkona, ja suojavaatteisiin pukeutuneita palomiehiä ja ensihoitajia laukkuineen ja paareineen juoksee kohti, ja kiihdytykseni on ollut niin hurja että melkein törmään heihin. Onnistun pysähtymään ja tunnen kuinka pelastuskapseli naksautetaan irti avatarista ja suljen silmäni. Pamautan nyrkillä out-kytkintä ja sitten vain huohotan ja sydämeni hakkaa.

”Hyvin hoidettu, Jane”, sanoo Arena. Tuttu valvoja ääntää nimeni niin kuin pitää.

Vedän kädet pois waldohanskoista, poistan kypärän. Olen yltä päältä hiessä, vaikka palon kuumuus ei olekaan oikeasti koskettanut minua. Tulipalon tauottoman pauhun ja jyrinän jälkeen ylellinen hiljaisuus hivelee ensin korviani, mutta sitten kuulen rytmikästä ääntä. Käänän pyörivän älytuolini ja näen, kuinka ympärilleni on kertynyt käsiään taputtavaa Arenan porukkaa.

Korvanappini on vielä kytketty ja kuulen aplodien läpi palo-paikalta: ”Lapsi on tajuton ja hänellä on pieniä pinnallisia palovammoja. On jo saatu tiputukseen ja keuhkoja puhdistetaan palokaasuista. Hän selviää.”

Autuas helpotus on melkein halvauttava. Onnistumisen riemu pakottaa vääntämään vitsiä. ”Hyvä että ei ollut tiilitalo.”

”Olisit sinä tullut tiilestäkin läpi”, sanoo joku virnistäen, ja minä virnistän takaisin.

OORTIN PILVEN HEIMOT (Tribes of the Oort Cloud, TOC)

VIRALLINEN FOORUMI JA UUTISKIRJE

**UUTIS- JA TAUSTA-ARTIKKELIT: ROUVA WANG – SALAPERÄINEN
HAHMO, JOKA KAIKKIEN OPH:N PELAAJIEN TULISI TUNTEA, osa I**

#rekry #avatarena #henkilöhistoriat #rouvawang

Miljardööri, keksijä ja laajan yritysryppään johtaja Wang Min, joka tunnetaan paremmin englanninkielisellä nimellään Minnie Wang tai vielä laajemmin vain käsitteenä ”rouva Wang”, on suuresta vaikutusvallastaan huolimatta yksityinen ja melko salaperäinenkin hahmo. Hänestä tiedetään lopulta aika niukasti, vaikka Oortin Pilven Heimojen pelaajien ja fanien joukossa hänen nimensä putkahtelee aika ajoin esille syistä, joihin palaamme tarkemmin jäljempänä.

Rouva Wangin nimi vilahtaa useimmin julkisuudessa, kun listataan planeetan suurimpia omaisuuksia. Viime vuonna hän nousi maailman rikkaimpien listalla neljänneltä sijalta kolmanneksi ja on ensimmäinen multimiljardööri, jota on useamman kerran spekuloitu Nobelin ympäristöpalkinnon saajaksi. Maailmalla on jopa kiertänyt huhu ympäristöpalkinnon perustamisesta räätälintyönä rouva Wangille – hän kun ei aiempien toimiensa vuoksi olisi koskaan sopiva rauhanpalkinnonkaan saajaksi. Nobel-säätiö on kuitenkin ilmoittanut, että ympäristöpalkinnon perustaminen on ollut väistämätön toimenpide eikä tällaisille huhuille siksi tulisi antaa mitään painoarvoa.

Nobel-palkinto olisikin rouva Wangille taloudellisesti tarpeeton, hänen kulumistaan tällaiset pikkurahat kenties kuuluisivat ennemminkin Greenpeacen tai World Wildlife Fundin tapaisille vapaaehtoisjärjestöille.

Rouva Wangilla toki on – jos hänen filantrooppisuuttaan halutaan punnita – useita yleishyödyllisiksi profiloituneita yrityksiä, joista ehkä perustelluimmin hyväntekeväisyydeksi voisi luokitella Avatarenan. Se on tekniseen etätyöskentelyyn erikoistunut eräänlainen vuokra-agentuuri, joka vie kalustoaan ja toimintojaan tilanteisiin ja alueille, joissa ihmisten olisi itseään vaarantamatta vaikea tai mahdoton työskennellä henkilökohtaisesti (Avatarenan, ja myös Oortin Pilven Heimojen pelaajien termillä ”elokehoissaan”). Avatarenan kautta tuotetaan ja johdetaan vaikeita pelastustoimia, yleishyödyllisiä mutta vaarallisia rakennus- ja raivausprojekteja ja viime aikoina enenevässä määrin myös tieteellisiä tutkimushankkeita vaativissa olosuhteissa.

Mutta palataanpa hetkeksi siihen, miksei rouva Wang monen mielestä voisi koskaan saada Nobelin rauhanpalkintoa, vaikka aika monen muun mielestä se nimittäin ilman muuta kuuluisi hänelle.

Kielteinen näkemys on helppo ymmärtää, kun ajattelee hänen taustaansa. Rouva Wang – tuolloin vielä neiti Wang – syntyi vuonna 1980 Guandongin maakunnassa ja oli lapsesta lähtien poikkeuslajakuus. Hän aloitti insinööriopinnot vain neljätoistavuotiaana Tsinghuan yliopistossa Pekingissä. Tavattuana 20-vuotiaana yliopistollaan vierailleen australialaisen, skandinaavistaustaisen Luka Aron, Wang Min solmi lyhyen seurustelun jälkeen kymmenen vuotta vanhemman Aron kanssa avioliiton ja sai samalla viisumin Australiaan sekä myöhemmin Australian kansalaisuuden. Aron ja Wangin liittoa pidetään suurena rakkaustarinana, ja siitä on tehty jopa melko huonosti menestynyt suoratoistopalveluelokuva (*Love for Machines*, 2031), jossa on vedetty paljon mutkia suoriksi ja korostettu parin romant-

tista yhteyttä. Monet aikalaislähteet väittävät, että Aro-Wangin pariskunnan suhde perustui kuitenkin enemmän syvään älylliseen yhteyteen kuin länsimaiseen rakkauskäsitykseen. Heidän suhteensa voidaankin nähdä Marie ja Pierre Curien kaltaisena tieteellisenä sie-lunsukulaisuutena, ja kuten Curien pariskunnankin tapauksessa, vai-mosta tuli miestäns huomattavasti kuuluisampi. Yhtä kaikki he muo-dostivat loistavan tiimin.

Rouva Aro-Wang jatkoi puolisonsa kannustamana opiskeluaan englannin kielellä Melbournen teknillisessä yliopistossa, mutta ei ollut täysin tyytyväinen opinahjoonsa ja valmistui lopulta tekniikan tohtoriksi Singaporen kuulusta, teknologiseen suunnitteluun eri-koistuneesta SUTD:sta vain 24-vuotiaana.

Rouva Wang oli liittynyt jo opiskellessaan avaruusaurinkovoimaa tutkivaan ryhmään. Pitkään oli tiedetty, että Maata kiertävältä radalta olisi otollista kerätä aurinkovoimaa, sillä säteilyä on saatavilla jatku-vasti eivätkä pilvet ja ilmakehä heikennä sen voimaa. Kiertoradalla kerätty energia voitaisiin siirtää Maan päälle mikroaaltotekniikalla, ja sen vastaanottoaikkaa voisi vaihdella.

Rouva Wang pohti, voisiko yhden valtavan aurinkokeräimen sijasta kiertoradalla olla suuri joukko pienempiä keräimiä, joilla voisi ladata Maassa sijaitsevaa teknologiaa. Jo tuolloin erittäin varakas Luka Aro osti vaimolleen häälahjaksi osake-enemmistön lupaavimmasta avaruusaurinkovoimaa kehittävästä yhtiöstä, joka kehitti samaan aikaan potentiaalisten kiertoratavoimaloiden kantoraketitekniikkaa. Rouva Wangia kiinnosti erityisesti ajatus siitä, voisiko pienehköistä kiertoratavoimaloista ja muutamista energian siirtoa hajauttavista, tekoälyn nerokkaasti ohjaamista peilisatelliiteista luoda eräänlaisen taivaallisen sähkönjakeluverkon. Wangrid-energiayhtiöstä tulikin rouva Wangin valtaisan omaisuuden perusta, jonka tuoton avulla hän myöhemmin laajensi toimintansa suureksi konglomeraatiksi. Wang-rid on ollut myös yksi painavimmista syistä, miksi rouva Wangin nimi

nousee usein esille Nobelin ympäristöpalkinnon yhteydessä, koska halvalla ja hyvin vähän siirtoinfraa vaativalla avaruussähköllä oli melkoinen vaikutus fossiilisten polttoaineiden lopulliseen alasajoon.

Pian valmistumisensa ja Australiaan palaamisensa jälkeen Aro-Wangit perustivat perheen, ja heidän poikansa täytettyä kuusi vuotta Luka Aron kerrotaan ehdottaneen vaimolleen, että ryhtyisi koroillaan eläväksi koti-isäksi, mikäli rouva Aro-Wang haluaisi vielä käyttää opiskelupotentiaaliaan Wangridin kehittämisen ja hallinnoinnin ohella.

Ehkä herra Aron yllätyksiksin rouva Aro-Wang otti tarjouksen vastaan. Hän siirsi Wangridin pyörittämisen väliaikaisesti esikunnalleen, mutta ei yllättäen palannutkaan yliopistoon, vaan värväytyi Australian puolustusvoimien ADF:n palvelukseen. Rouva Aro-Wangin kiinalainen tausta saattoi olla yksi niistä syistä – tosin vain yksi niistä – miksi hän eteni sotilasurallaan poikkeuksellisen rivakasti ja hänet ylennettiin everstiksi, eli ylimpään arvoon minkä nainen tuolloin saattoi saada, vain seitsemän vuoden palveluksen jälkeen. Palvelusaikanaan rouva Aro-Wang siirtyi käyttämään – yksinkertaisuuden vuoksi, kuten hän itse sanoi – tyttönimeään. Rouva Wangin armeijauran aikana Kiinaa pidettiin Australaasian alueen vakavimpana sotilaallisena uhkana ja siksi häntä pidettiin, paitsi teknologisen osaamisensa, myös kiinan kielen taitonsa vuoksi hyvin arvokkaana upseerina Kansainyhteisölle. Ehkä tästä syystä hän halusi korostaa alkuperäistä sukunimeään.

Eversti Wang Minin suurin anti Australian puolustusvoimille ja tulevalle Arowang-konsernille oli kuitenkin hänen insinöörimäinen ajattelutapansa yhdistettynä sotilaskoulutukseen.

Luka Aro, eversti Wangin puoliso, oli myös koulutukseltaan insinööri ja luonut uransa ja omaisuutensa robotiikalla ja automaatiojärjestelmillä. Hankkiessaan tuolloin vielä kaikkien saatavilla olevan lentolupakirjan, hän harjoitteli ensin lentosimulaattoreilla ja vaikuttui

niiden todenmukaisuuden tunnusta. Aron innostus laajeni ja ulottui sittemmin pelillisiin sovelluksiin, kuten erilaisten tenniksen ja golfin kaltaisten fyysisten tarkkuuspelien simulaattoreihin. Kerrotaan, että jo herra ja rouva Aro-Wangin suhteen alkuvaiheessa Wang Min oli puolisonsa ansiosta tullut kiinnittäneeksi huomiota siihen, että robo-tiikka ja simulaattorit olivat ikään kuin saman kiteen kaksi eri särmää: toisen avulla koetettiin toteuttaa toimia, joita ihminen elokehossaan ei *halunnut* tehdä, ja toisen avulla toteuttaa toimia, joita ihminen *halusi* tehdä elokehossaan, mutta ei syystä tai toisesta *voinut*.

Aro-Wangien usein käyttämän esimerkin mukaan ihminen ei haluaisi leikata pihansa nurmikkoa vaan pelata golfia. Tähän on kuitenkin esteitä – lähiseudulla ei ole golfkenttää, ulkona sataa vettä, hän ei ole golfklubin jäsen, tiimaksuihin ei ole varaa. Ongelman ratkaisee yhdistetty robotiikka ja simulaatiotekniikka: robotti leikkaa ruohon ja samaan aikaan voi pelata simulaatiogolfia omassa talossaan sateelta suojassa ja edulliseen hintaan. Ja mitä kehittyneempi simulaattori, sitä aidompi oli neljän seinän sisällä pelattu golfkierros: ihminen saattoi säätää golfsimulaattoriin vaikkapa haluamansa tuulen voimakkuuden ja suunnan, ja laite tunnisti tarkasti ihmisen lyöntikosketuksen palloon, sen suunnan ja voiman, laski tuulen vaikutuksen ja näistä elementeistä muodostuvan pallon lentoradan. Melkein kuin totta, mutta ei ihan.

Pelaaja saattoi kuitenkin myös haluta haasteita, kuten reagoida tuulen suunnan äkilliseen muutokseen. Eikä ruohon leikkaamiseen ollut ongelmattonta. Robotti ei pystynytäkään leikkaamaan ruohoa tietyiltä kulma-alueilta tai oli juuttunut johonkin kiertämään ympyrää. Ihmisen, joka alun perin tahtoi välttyä tältä työltä kokonaan, piti mennä ja korjailla koneen toimia.

Rouva Aro-Wang oivalsi, että todella aidon golfelämyksen saisi, jos oikealle golfkentälle sijoitaisi etälaitteen. Sen kamera näyttäisi reaaliaikailman väylää, anturit aistisivat oikean tuulen suunnan ja voi-

man, mikrofonit välittäisivät aidon äänimaiseman. Kätevinä rouva Aro-Wangin ajatuksessa oli, että tähän etälaitteeseen voisi kytkeytyä vaikka satoja simulaattoripelaajia yhtä aikaa, ja kaikki saisivat yhtäläisen, paljon aidomman kokemuksen, ja samat muuttuvat ja haastavat olosuhteet. He voisivat jopa kilpailla keskenään, vaikka pelaisivat kuinka kaukana toisistaan.

Robottiruohonleikkuriin voisi soveltaa samaa tekniikkaa. Leikkurin omistaja voisi ottaa leikkuriinsa yhteyden esimerkiksi puhelimellaan, tarkistaa robotin kameranäytöstä työn jäljen ja halutessaan etäohjata laitettaan ja käytellä siihen asennettuja lisävarusteita, kuten rungosta putkahtavaa minikokoista siimaleikkuria siistiäkseen seinänvierustat. Tämän voisi tehdä mukavasti talon sisältä, tai vaikkapa junamatkalla töistä kotiin. Aivan kuin peliä pelaisi.

Mennä, minin ihminen ei voi mennä. Tehdä siellä, mikä vaatii ihmistä.

Tämä ajatus loi rouva Wangin huikean uran, jollaisena me sen nyt tunnemme.

Rouva Wang alkoi jo varhain sotilasurallaan toteuttaa ideoitaan. Etäohjattu sotilaskalusto ei ollut suinkaan mikään uusi keksintö, ja niin hänkin aloitti kauko-ohjattavien pommitus- ja tiedustelu-droonien edelleen kehittämisellä, sitten robottimiinaharavilla ja etäohjatuilla pomminpurkajilla. Varsinkin viimeksi mainitut antoivat hänelle voimakkaan sysäyksen kehittää waldohanskoja, jotka oli vaarallisten aineiden teollisuudessa tunnettu jo pitkään. Kun ihminen sujauttaa käsiinsä antureista rakennetut käsineet ja waldohanskat välittävät käsien hienoimmatkin liikkeet täsmällisinä turvallisen matkan päässä sijaitsevaan, varsinaisia työkaluja käyttävään robottiin, ja kaikki tapahtuva välittyy takaisin waldohanskojen peittämiin, jokaisen värähdyn ja loksahduksen tunteviin ihmiskäsiin, pommin purkaminen ei juuri niitä vapista. Ja kun waldohanskoilla ohjataan

raskasta robottia, ihmisen kevyellä sormen liikkeellä saattaa nostaa tonnin kiveä.

Rouva Wang tiesi myös, että sotarintamilla ja kriisipesäkkeissä piti toteuttaa kahta vastakkaista tavoitetta. Rintamalla piti havainnoida mahdollisimman tarkasti, ennakoivasti ja strategisesti vastapuolen liikkeitä, tunnistaa myös harhautuksiksi tarkoitettuja toimia ja tehdä niistä nopeita johtopäätöksiä. Mutta samaan aikaan piti välttää joutumasta vastustajan luotien, tykkitulen, miinojen tai taisteludroonien uhriksi.

Vaikeinta se oli maataisteluissa. Valloittaminen tai puolustaminen on aina viime kädessä tarkoittanut maa-alueiden hallintaa.

Taistelurobotteihin, joita maadrooneiksikin joskus kutsuttiin, ei voinut täysin luottaa. Jos aseistettu robotti oli ohjelmoitu reagoimaan liikkeeseen tai ruumiinlämpöön, sen uhriksi saattoi joutua yhtä hyvin eläin tai omien joukkojen eksynyt sotilas. Tekoäly toki pystyi aika lailla erehtymättä erittelemään ainakin eläimet ihmisistä, mutta tekoäly oli energiasyöppö ja sen käyttö kallista. Roboteilla – rouva Wangin ruohonleikkuriesimerkistä sen jo opimme – oli myös taipumus jumittua, jos ne joutuivat epäedulliseen maastokohtaan. Jopa aivan mitätönkin este saattoi pysäyttää ne, sellainenkin jonka viisivuotias lapsi osaisi kolmipyörällään intuitiivisesti väistää.

Tekoäly olisi ratkaisu siihenkin, ja sehän oli todella nopea reagoija, useimmiten ihmistä nopeampi, ja siksi loistava työkalu esimerkiksi ohjustentorjunta- ja ohjausjärjestelmissä. Mutta tekoällylle ei voinut vieläkään antaa taktista tai strategista päätösvaltaa. Tekoäly ei silloin osannut – eikä vieläkään osaa – improvisoida tai tehdä luovia ratkaisuja kaoottisissa sotatilanteissa.

Mutta entäpä jos ne inhimilliset havainnot ja harkitsevat päätökset ja luovat ratkaisut tekisi ihminen, joka ei olisi itse lähelläkään taistelutilannetta? Hän olisi täysin turvassa kaukana linjojen takana, hänen ei tarvitsisi tehdä päätöksiä henkensä kaupalla, häntä ei pelot-

taisi viereen rysähtävä ammus, hän voisi istua mukavassa tuolissa ilmastoidussa huoneessa.

Totta kai tällaista sotimista oli mietitty joka ainoassa maassa, joka oli hiukankin kiinnostunut varustautumisesta. Jo kauan on sodittu pommittavilla, rintamalinjojen takaa ohjailluilla drooneilla ja ohjuksilla, mutta muunlainen etäohjattu sotiminen tyssähti laitteiden toimintasäteeseen. Robottisotilas tai etäohjattu tankki pystyi liikkumaan ja tekemään tepposiaan rajallisen ajan, ja sitten sen akku tyhjeni.

Paitsi jos sen sai ladattua Wangrid-satelliitista.

Rouva Wang oli ainoa, jolla oli hallussaan tällaista tekniikkaa. Pian hän jättikin aktiivipalveluksen.

Ei aikaakaan, kun ensimmäiset, Wangrid-satelliittien kautta ohjatut ja ladatut, moniaseiset arowang-tankit herättivät jo kauhua ryömiessä pelottomina, säälimättöminä ja miehittämättöminä rintamalinjoilla. Ohjaileva ihminen saattoi olla satojen, joskus tuhansienkin kilometrien päässä. Tankkien kameroiden, mikrofoniin ja havaintoantureiden ansiosta niitä ohjaavilla taistelijoilla oli käytännössä 360 asteen näköyhteys, mahdollisuus kuunnella tulituksen ja lähestyvien kulkuneuvojen ääniä ja kahakan sanallisia komentoja, niiden anturit haistoivat taistelu- ja palokaasut, eikä mikään biologinen ase tietenkään tepsinyt niihin. Ne havaitsivat enemmän kuin ihminen, sillä niissä käytettiin Pohjoismaissa kehitettyjä Sirius-laitteistoja, jotka pystyivät nuuskimaan ympäristöstään esimerkiksi vastatykistötutkat ja radio-ohjattavat droonit, eli kaikki laitteet jotka lähettivät mikroaaltoja.

Arowang-tankkia etäohjattiin kameroiden näköaistin – myös infrapunan – ja tutkakuvien lisäksi raajojen tai telaketjujen tuntoantureiden avulla. Ja mikä parasta, kun arowang-tankin ohjaaja väsyi, toinen astui tilalle, ja ohjaaja meni mahdollisesti jopa omaan kotiinsa syömään ja nukkumaan, kunnes taas palasi levänneenä ”rin-

tamalle”. Arowang-tankit tulittivat tarvittaessa väsymättä joka puolelle. Samaan tankkiin saatettiin yhdistää kuusikin etäohjaajaa: yksi kuljetti tankkia ja loput viisi tarkkailivat ja tähtäsivät kukin omaan ilmansuuntaansa ja yksi suoraan ylös. Mutta koska niissä ei silti tarvinnut olla miehistötilaa, niiden vatsat olivat täynnä ammuksia.

Jalkaväellä ei ollut mitään mahdollisuuksia arowang-tankkeja vastaan. Muilla aselajeilla oli kyllä vaikutusta: arowang-tankkeja pystyi hidastamaan tai torjumaan miinoilla, ilmasta käsin tai taukoamatomalla tykkituloella, mutta ihmisohjattuina ne olivat arvaamattomia ja vikkeliä reagoijia ja suojautujia. Droonit ne tuhosivat yleensä nopeasti, lentokoneita varten oli jos ei muuta niin pelotteeksi järeämpiä ohjuksia, ja arowang-tankit pystyivät tekniikkansa ansiosta varsin usein neutraloimaan ohjelmoituja älyammuksia ja kaikuluotaamiaan maamiinoja ennen niiden räjähtämistä.

Arowang-tankki liikkui kuudella tai joskus jopa kahdeksalla niveliällä raajalla, joilla se pystyi liikkumaan melkein missä tahansa maastossa. Sitä sanottiin ”tankiksi”, sillä se saattoi raajojen vaurioituessa laskea vatsastaan telaketjut, mutta rouva Wang halusi että arowang-ase säästäisi mahdollisimman paljon luonnonmaastoa ja pohjakaasvillisuutta. ”Ihmiset sotivat, eivät kasvit ja eläimet”, hänen väitetään sanoneen.

Arowang-aseet eivät rajoittuneet tankkeihin, miehittämättömiin tykkiveneisiin ja drooneihin, vaan yhtiö kehitti myös aivan uudenlaisia sodankäynnin välineitä, kuten arowang-käärmeet, aluskasvillisuuden seassa ja irtohiekan alla kapeistakin raoista ja putkista matelevat pie-nehköt robotit, joiden päihin oli pakattu räjähteitä.

Sodanjohdon mielestä arowang-aseissa oli miestappioiden nollauksen lisäksi parasta, että jos tankki tai vaikkapa panssaroitu etäohjattu tykkivene vaurioitui käyttökelvottomaksi, siitä yksinkertaisesti katkaistiin sekä ohjaus- että latausyhteys, minkä jälkeen viholliselle ei ollut kalustosta oikeastaan mitään hyötyä. Jos-

kus käytettiin myös itsetuhokomentoa, erityisesti jos ammusvarantoa oli paljon jäljellä. Sitä paitsi ammukset oli muotoiltu sopimaan vain arowang-aseisiin, joten niistäkään ei ollut vastustajalle etua. Etäohjauksen ja -latauksen katkaisun jälkeen tankki, drooni tai vene oli vastustajalle silkkaa vaikeasti kuljetettavaa romua.

Haltuun saatua laitteistoa saatettiin toki pyrkiä korjaamaan tai koptioimaan, mutta silti se oli edelleen romua ilman Wangrid-yhteyttä.

Heti tuotteiden julkistuksen jälkeen Arowang-yhtiöille alkoi väistämättä sataa tilauksia käytännössä kaikkien maiden puolustusvoimilta.

Ja juuri tässä kohdassa on oikea hetki siirtyä siihen, miksi joidenkin mielestä rouva Wangin pitäisi kuitenkin saada juuri Nobelin rauhanpalkinto.

Arowang-aseet alkoivat yleistyessään hiljalleen muuttaa joidenkin kriisialueiden strategisia asetelmia ja politiikkaa. Joissakin tapauksissa rajariidat ja muut klassiset sotaan johtavat kinastelut eivät koskaan eskaloituneet hyökkäykseksi asti, koska tiedettiin, että kumpaakin aluetta puolustamassa olisi ollut Arowang-yhtiöiden ihmishenki-immuunia kalustoa.

Arowang-aseet olivat erinomainen pelote, kauhun tasapainon luoja hieman niin kuin ydinaseet aikoinaan. Mutta niiden hankkiminen ja erityisesti huoltosopimukseen liittyvät rajoitteet olivat kansainvälinen signaali siitä, että varustautuminen ei tähdännyt hyökkäyssotaan.

Rauhanpalkinnon myöntämistä rouva Wangille argumentoitiin nimenomaan sillä, että Arowang-yhtiöt eivät myyneet kalustoaan yksipuolisiin hyökkäyksiin toisen suvereenin valtion kansainvälisesti sovittujen rajojen yli tai sisällissotiin, mutta YK:n rauhanturvakäyttöön Arowang-yhtiöt antoivat laitteita ja itse kouluttamiaan puolueettomia käyttäjiä veloituksetta. Ja kaikki siviiliväestöön arowang-aseilla kohdistetut suorat tai epäsuorat hyökkäykset tai muut sota-

rikoksiksi katsotut toimet saattoivat johtaa – ja jonkun kerran johtivatkin – ohjaus- ja latausyhteyksien katkaisuun.

Voidaan pitää poikkeuksellisena, että itsenäinen valtio luovuttaa puolustustekniikkansa hallinnan ulkopuolisen tahon käsiin, mutta tässä tapauksessa sitä voitiin verrata sotilaalliseen liittoutumiseen, jolla oli noudatettavat pelisääntönsä.

Kaksi keskenään kahinoivaa afrikkalaista pikkuvaltiota, joilla oli eri käsitys rajojensa sijainnista, päätyi jopa tilanteeseen, jossa kummankin osapuolen arowang-tankit taistelivat keskenään rintamalla täysin tasaväkisesti. Pattitilanne kärjistyi naurettavuuteen asti: ei ollut käytettävissä tunteisiin vetoavaa hengenuhraismentaleettia tai mahdollisuutta pöyhistelä vastapuolen henkilötappioilla. Kalustomenetyksiä sen sijaan totta kai tuli, ja kansalaiset alkoivat syystäkin kyseenalaistaa kallista sotimista – ja rouva Wang osasi totisesti rahastaa! – joka ei johtanut mihinkään. Rintamat jäätyivät paikoilleen, sotapropagandassa luvatut vaurautta pursuavat naapurin luonnonvara-alueet pysyivät saavuttamattomina, tai edes sodan alkupeiräisen syyn, eli jonkun ikiaikaisen, hiertämään jääneen kansallistunnetrauman lopulliseen laukaisemiseen ei päästy. Sota aiheutti vain yleistä niukkuutta, tuotti hankaluuksia ja turmeli ympäristöä kummankin sotivan valtion omilla alueilla. Siviiliväestön terrorisoimista kidutuksin ja raiskauksin ei voinut käyttää aseena, koska toisen valtion alueelle ei elokehossa kerta kaikkiaan päässyt. Lisäksi oli vaikeampaa demonisoida toista kansaa, kun vastassa oli vain koneita; aivan samoja koneita kuin itselläkin oli.

Tietenkin sotivan ihmisen pahuus ja kekseliäisyys ovat ylittämättömiä. Konventionaalisilla aseilla sotiva maa voisi pakottaa rintama-alueelle siviilejä ja siviiliasuisia sotilaita ihmiskilviksi tietäen, että näihin ei arowang-aseilla koskettaisi. Rouva Wang ilmaisi ottaneensa huomioon tämän mahdollisuuden, ja kertoi, että arowang-aseisiin

oli liitetty toimintoja, joilla nämä tilanteet voitaisiin selvittää. Hän ei luonnollisestikaan antanut tietoja keinoista julkisuuteen. Totta kai ratkaisusta syntyi spekulatioita, huhuttiin tainnutuskaasuista ja etäältä lingottavista tahmeista verkoista, joiden avulla kaikki rintamalinjoilla kulkevat univormuttomat ihmiset poistettaisiin elossa sotatoimialueelta. Mutta ainakaan tähän mennessä ei ole saatu tietoa, että näitä toimia olisi koskaan jouduttu käyttämään.

Tuo aiemmin mainittu pattitilanteeseen juuttunut afrikkalainen sota kuihtui omaan mahdottomuuteensa ja kiista ratkaistiin lopulta diplomatian keinoin, mutta se jäi elämään esimerkkinä sodan turhuudesta ja vaikeudesta arowang-aseiden aikakaudella. Jos jokin sotaa käymätön maa hankki niitä, naapurit tekivät samoin ja syntyi tehokas pelote- ja pattitilanne, samaan aikaan kun Arowang-yhtiöiden kassakone kilisi. Rouva Wang saattoi myös täysin itsenäisesti päättää, mille tahoille hän myi kalustoaan, ohjauspalveluitaan ja eritoten satelliittilataustaan. Moni öyhöttävä populistipatriootti joutui luopumaan kansaa kiihottavista valloitusfantasioistaan, kun kävi ilmi, että Arowang-yhtiöt eivät suostuneet edes asioimaan tällaisten tahojen kanssa.

Rouva Wangia ei siis missään nimessä voi pitää aktiivisena rauhan puolustajana, mutta arowang-aseet rauhoittivat monen mielestä maailmanpoliittista tilannetta yhden Nobelin arvoisesti.

Mutta sitten tapahtui jotakin odottamatonta. (Jotkut teistä tietävätkin, mitä.)

Siitä kerromme tarkemmin juttusarjamme seuraavassa osassa.

JANE

Olisin minä tullut tiilestäkin läpi.

Ihmispelastajat olisivat rynnänneet tarvittaessa apuun murtomoukareineen, ja olisin voinut seinän hajottamisen ajan varjella lasta kuumuudelta tyhjentämällä säiliöni loputkin jäähdytysvedet pelastuskotelon päälle. Mutta hyvä näin.

Tietysti jossakin vaiheessa kuumuus olisi lopulta katkaissut yhteyden Arenaan, sulattanut sisäänrakennetutkin antennit. Tai pahimmassa tapauksessa romauttanut katon kuoriaisen päälle ja tehnyt siitä liikuntakyvyttömän. Minun olisi ollut pakko suikata ulos, koska ilman yhteyttä avatarilla ei tietysti tee mitään. Silti lapsi olisi voinut pelastua, koska pelastuskapseli pitää auto-maattisesti yllä jäähdytystä ja happipumppausta viimeiseen asti ja kuoriaisen sijainti palavassa talossa oli koko ajan myös ulkona toimivien ihmispelastajien tiedossa.

Vapisen edelleen ja minun on vaikea saada pulssiani tasaantumaan edes rutiininomaisilla hengitysharjoituksilla. Vaikka olen koko ajan ollut itse täysin turvassa Arenassa, kroppani ei sitä usko. Olen ollut ärjyvän tulipalon sisällä. Olen joutunut arvioimaan ja toimimaan, ehdinkö pelastaa ihmishengen samaan aikaan kun ympärilläni ja päälleni on satanut palavaa puuta ja hehkuvan kuumaa metallia. Päässä hakkaa edelleen *apua minä palan minä palan en kestä en kestä*.

Onneksi pääsen vaaditun parin päivän tasoittumisajan jäl-

keen juttelemaan keikastani ammattilaisen kanssa. Se on työ-suhde-etuni.

Debriefaushuone on suunniteltu rauhoittavaksi. Seinät on maalattu lempeällä vaalealla okralla, suuret ruukkukasvit erittävät miellyttävää kostean mullan ja lehtivihreän tuoksua, ja kätke-tyistä kaiuttimista kumpuaa tuskin kuulokynnyksen ylittävä pehmeä äänimatto, jossa olen havaitsevinani aaltojen lipplatusta, tuulen suhinaa ja vaimeaa lintujen liverrystä.

Asetun mukavaan, puolimakaavaan asentoon eräänlaiseen lepotuoliin, josta minulla on kuitenkin koko ajan suora, vaiva-ton näköyhteys jälkipuinti-ihmiseeni. Hän on aina eri henkilö, en tiedä miksi. Ehkä liiallinen tutustuminen kuskiin haittaisi tukihenkilön neutraalia suhtautumista tai johtaisi tilanteisiin, joissa kuski vain sanoisi ”no ihan samanlaiset fiilikset kuin parilla viime kerrallakin”; kokemukset on kenties sanoitettava kuin tyhjälle taululle, jotta niiden purkamisessa olisi mieltä.

”No niin, Jane”, Nadiaksi itsensä esitellyt harmaatukkainen, pieni, kaunis nainen aloittaa, ja minä korjaan heti: ”Nimeni ään-netään YAH-nä, ei dzein. Kuten kotimaassani Suomessa.”

Nadia kokeilee ääntämistä, se sujuu hyvin, ja hän jatkaa. ”Saimme kehodatastasi voimakasta pulssin nousua ja runsaan hikoilureaktion tehtävän loppuvaiheessa. Millaisia tunteita sinulla oli silloin?”

*apua minä palan minä palan en kestä en kestä
pää kiinni jane*

”Hetkellistä paniikkia. Tilanne oli aidosti uhkaava pelastetta-valle ja sekä näkö- että kuuloaistin tarkka käyttö oli minulle sillä hetkellä vaikeaa. Paljon savua ja äkillisiä ääniä.”

”Se näkyi kehodatastasi. Millaisia fyysisiä tunteita sinulla oli?”

”Että minun oli todella kuuma, vaikka hyvin tiesin elokehoni olevan täällä Arenassa.”

”Sinun oli tehtävä monia nopeita ratkaisuja. Toimit moitteettomasti ja keikka päättyi positiivisesti. Mistä luulet johtuvan, että koit hetkellistä paniikkia?”

”Suikkaantuneena kokemus on aina valtavan intensiivinen, minä kai hetkeksi unohdin ajatella että eihän minulla ole mitään hätää. Se oli ensimmäinen noin vakava tulipaloni, ja olosuhteet muuttuivat koko ajan pahemmiksi.”

”Kaikki tuo on tärkeää ja ymmärrettävää. On hienoa, että osaat analysoida tilannetta itsekin noin hyvin. Luuletko että opit tehtävästä jotakin uutta?”

”Aivan varmasti. Vaikka olen esimerkiksi harjoitellut simulaatioissa sitä, että palokohteissa voi olla sortuvien rakenteiden uhkaa, osaan nyt varmasti valmistautua paremmin ottamaan ne huomioon. Kuoriaisessa on suoraan ylöspäin kuvaava kamera, sen näkymää pitäisi seurata huolellisemmin.”

Nadia hymyilee ystävällisesti. ”Jane, en tarkoittanut pelkäämistäni sitä mitä opit ammatillisesti. Opitko jotakin itsestäsi ja reaktioistasi? Jotakin sellaista, mikä voisi auttaa sinua kun seuraavan kerran joudut kiperään tilanteeseen?”

Kysymys on hyvä. Joudun miettimään pitkään.

”Että pitää vain keskittyä tehtävään. Muistan ajatelleeni että tärkeintä on saada lapsi ajoissa turvaan.”

”Johtuiko hetkellinen hermostumisesi ehkä siitä, että pelkäsit epäonnistuvasi? Totta kai pyrit parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen. Mutta emme tietenkään tahdo sinun pelkäävän epäonnistumista niin paljon, että se alkaa häiritä suoritus-tasi. Väistämättä jokainen avatarpelastaja joskus epäonnistuu, tehtävänne ovat hyvin hankalia ja joskus aivan mahdottomia. Teette tätä työtä juuri siksi, että kukaan muu kuin te ei enää

pystyisi auttamaan, ja siksi on aivan oikein myös tiedostaa että voi ja saa epäonnistua.”

Nadian toteamus hätkähdyttää. Nadia tarttuu heti selvään säpsähdykseeni.

”Näen sinun reagoivan vahvasti siihen, mitä sanoin. Miksi?”

”Koska en saa epäonnistua.”

Tajuan mitä olen sanonut vasta kun se jo on ulkona suustani.

Nadia hymyilee ystävällisesti. ”Koska haluat, että olet hyvä työssäsi. Koska haluat, että hengenvaaraan joutuneen ihmisen ystävät ja omaiset saavat rakkaansa takaisin. Koska haluat, että Arenasta joku sanoo: hyvin hoidettu, Jane.”

Kommentin tarkkanäköisyys tuntuu ikenissä asti.

”Mitä mieltä olet, onko näin?”

Sanat tulevat kurkustani kivuliaina. ”Kyllä, haluan että minulla on merkitystä. Kyllä, minä haluan onnistua.”

”Jane, kaikki tuo on täysin luonnollista ja oikeutettua. Me ihmiset olemme laumaeläimiä, me kaikki kaipaamme ja toivomme sosiaalisia kontakteja ja toisten hyväksyntää.”

Nieleskelen ja saan kakaistua: ”Niin. Niin kai.”

Nadia nyökkää. ”Ja siksi haluaisit kommunikoida saavutustesi kautta. Mutta samalla luot itsellesi onnistumisen pakon. Et olisi näissä töissä, jos sinulla ei olisi pelastajan sielua.”

Minusta tuo kuulostaa epämääräisen imelältä.

”Mitä tarkoitat pelastajan sielulla?”

”Että sinulla on voimakkaat vaistot aina tehdä miettimättä se, mikä auttaa heikommassa asemassa olevaa.”

Kun olen lähtenyt debriefingistä, menen yhteen Arenan kahvi-loista ja tilaan lempimehuni, jossa on vihreää omenaa, porkkanaa, varsiselleriä ja inkivääriä. Kun viileämpöltä mehu huuhtoo suuonteloani, ajattelen tulipaloa.